

אלהו בך בטחתי
אל אבושד

DISCURSUM PHILOLOGICUM

De

PRESBYTERIIS

Veterum

JUDÆORUM,

Occasione verborum Act; 21. v. 18. occurrentium

Levitè adumbratum;

*Altissimi Numinis Favore suffragiisq; Amplissimi
Senatus Academici in celebri Finnorum*

Prytaneo,

Sub

Umbone

Magnifici h. t. Academiae RECTORIS

DOMINI

Mag. DAVIDIS

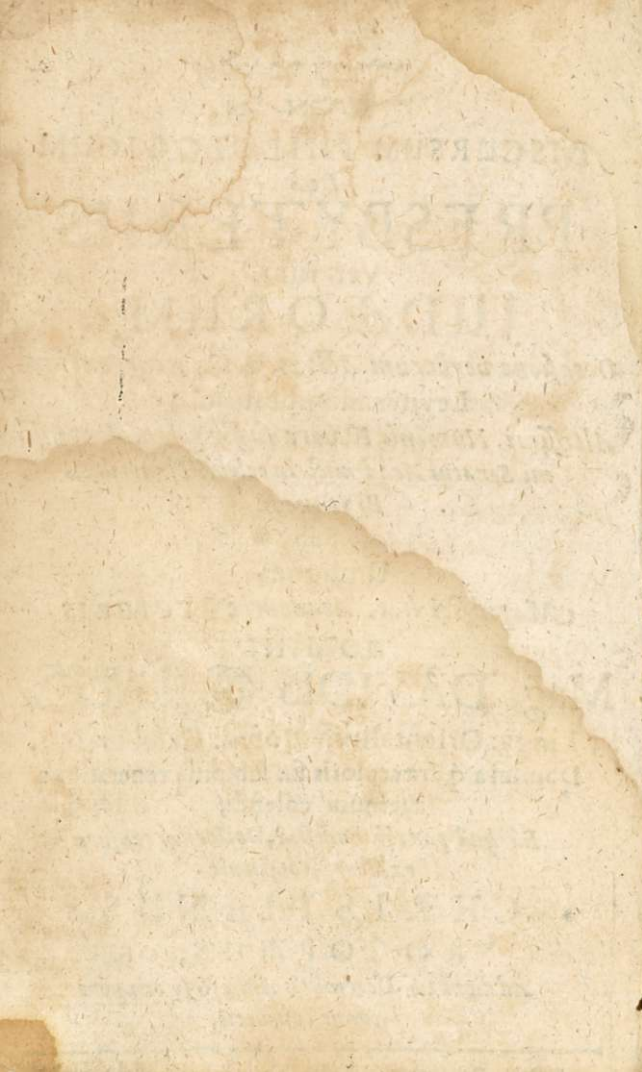
Lingg: Orientalium Profesi: Celeberrimi,
Domini atq; Praeceptoris sui submissa veneratione
aeternum colendi;

*Eâ quâ par est modestiâ, Doctorum censura
exhibere constituit*

CHRISTIANUS

PROCOPEUS, C.F.

*Addiem 20. Decembris Anni 1693. tempore
locoque consuetis.*

In elegantem
De

PRESBYTERIIS
HEBRÆORUM
DISPUTATIONEM

Elegantissimi Juvenis.

D. CHRISTIANI PROCOPOEI
Amici nostri dilecti,

Vid nostræ poscis de
Te suffragia vocis;
Hæc Procopœe, tibi
pulcrius ipse dabis.
Sunt nivei mores, animæ simula;
cra venustæ:
Doctrinæ meritum Presbyter
hicce probat.

*Festinato valde calamo
ludebat*

T. RUDEEN
Poës. Prof. Ord.

Ad
 Præstantem ingenio & Eruditione,
 Juvenem Dominum,
CHRISTIANUM
PROCOPÆUM,
 Amicum singulatim dilectum.

*Ui Galli Cybeles fuerint, Saliq; Gra-
 divi,
 Nosse voluptas est & didicisse lucrū.
 Quidq; in Eleusinis vel Mystæ præstet
 Epopta*

*Punctim novisse est, crede mihi, peropus.
 Scilicet! hic spissus cui stat per tempora fumus,
 Et Stygius volitat circa vapor cerebrum,
 Stulte se cruciat: dum qua genitura Deorum
 Æther ne an cœlus, quisve Jovem genuit:
 Cumq; idem cœlus, spumante ex corpore cæso
 Progenit Venerem, computat & reputat:
 Sitne soror dicenda Jovis num filia Cypris
 Tanti cum sat sit gnata venire patris.
 Eluitur quando mente hæc tibi nania More?
 Veri ut qua discas sancta Dei soboles.
 Gratulor at mentem Procopæe tibi meliorem
 Quam acrem, sed multis, hoc meletema
 probat.*

Ad Auctorem Dissertationis

De

PRESBYTERIIS

Veterum

HEBRÆORUM,

Doctissimum

Dn. CHRISTIANUM

PROCOPÆUM, C. F.

Gratulatio.

Flos juvenum O, nostræ quem credidit Holmia glebæ
Nutriit & riguis Loima recurvus agris
Quem nunc mellifluis bivius beat Æora limphis,
Ac fingit propria clara Minervæ manu:
Eximie heu quondam! patriæ virtutis imago:
Optarent Musæ quem genuisse solo;
Forte tui, pariterque sui, patrisque senisque,
Loimia conqueritur tam cita fata, necem:
Fortunaque, dolet dispendia tanta, renitens,
Et gemit: O Senior, terque quaterque, vale!
Ecce Senum rursus, subitam turbamque tribumque,
Evocat è tumultis pagina docta tibi,
Quosve diu tenebræ, quos nox, quos longa caligo
Merferat ante diem te relevante vident.
Quin ut tergemina, mala prævia, lance repenses:
Ordine tergemino, vis remeare Senes.
Scena vale. Nunc ordo virum, queis vultus & ora
Majestate nitent, curia sancta cluet.
In qua non triferus Pluto, nec livida Juno,
Aut adlecta stygis gens inamæna domo:

Sed pietas, sed amor veri, sed fas & honestum

Præsudet & summa celsior æde Themis.

Non Orphæus erit Lyricen mage vatibus ulla

Fabula: tu factò hoc id Procopæ probas

Quodsi Presbyteris supera sic sede vocatis,

Possis & Astræam restituisse solo.

Auguror haud indigna tibi fors debuit etas

Nostra, cui rursùm Sécla beata forent.

At tibi quis tantum juvenum doctissime, juris

Præbuit in divos! quis novus auctor erat

Ducendi Elysio, criticos patresve senesve

Sedibus æthereis non redeunte Dea?

Quam fors non poternut, tua flectere vota precesve,

Poneret ut terris tedia longa poli.

Ergo triplex condis, sine Præside sicne tribunal.

Causa omni arbitrio, stante cadente tuo?

Quicquid id est, Numen video, nec sim levis angur,

Præsudet altisonis clarus Apollo Viris.

Neve quis invideat, dico, idem sulva Lycai

Abodici dudum Sceptra tuctur ovans.

Salva vides res est, inquis, grassamur ad arcem

Nominis hoc factò. Sit tibi lata salus

Ista! Sed ut possis facinus defendere tantum,

Ter felix, Cathedram scande, recede, vale!

*Quam, in procinctu ad iter, ul-
trò, ut debuit, obtulit*

JOH: RUNGIIUS

Min, Ev. & Lect. Sch.

ELEGANTER DOCTO ET MORATO

Juveni

D. CHRISTIANO PROCOPÆO

Amico suo.

Dum Laudabilem ederet

De

PRESBYTERIIS
JUDÆORUM

Dissertationem,

ELIAS JULIUS VULTEJUS

JOH. F.

 Nte oculos nostros dum
conversatio dulcis
Et tua, quæ prodis, do-
gmata docta volant,
Hic fateor, parili nectuntur fœ-
dere Pallas;
Et Candore suas gratia picta
genas.

E qui eſt la Roſe dans les jardins, eſt aſſurement la vertu dans nos actions. Car comme la Roſe eſt la Reine des fleurs, l'honneur des jardins, un abrégé de beauté et un des plus raviſans chef-d'œuvres de la Nature, l'œil ne pouvant rien voir de plus beau que ſa taille & ſa figure & rien de plus charmant que la variété de ſes couleurs: Ainſy de tout ce qu'on appelle beau & charmant dans nos actions, il n'y a rien qui mérite ce titre-là ſi bien que la vertu. Je ne ſçay que trop, combien de choſes différentes ſ'inſinuent dans nos Eſprits & ſe rendent ſouvent maîtres de nos inclinations, dont n'eſt la cauſe que la variété, j'oſe dire vanité de ceux qui prennent plaifir de ſe faire tromper & ſe repaître des choſes de neant; Neantmoins quand il plait à la vertu tant ſoit peu ſe ſervir des forces de ſes charmes tout ce qui ſemble être clair, devient obſcur, & ce qui prétend quelque beauté, paroît tout auſſitôt laid & deſagréable. De là vient que la vertu ſ'étant une fois ſaiſy de nos cœurs & y ayant fait ſa demeure elle ſeule nous rend véritablement beaux, agréables & charmants. Que ſi vous voulez Monſieur, que j'éprouve encore davantage

ce que j'ay avancé, vous n'avez qu'à vous regarder vous même. j'ose dire que tout le monde vous aime, & que les scavants font estime de vous, de votre conduite & de votre erudition, principalement à cause que tout est fondé sur la vertu. Et comme j'ay appris que vous êtes sur le poinet de donner au jour une epreuve de l'heureux progrès que vous avez fait dans vous louables etudes, je n'ay pu m'empescher de vous feliciter un bonheur si avantageux, souhaitant du fond de mon ame que toutes vos entreprises reussent non seulement à votre contentement particulier, mais aussi au bien & à l'avantage du public. Adieu je suis

Monsieur,

Votre tresobeisante vales

LAURENT TAMMELIN,

Pereximio & literarum cultura;

Ornatissimo,

Domino

CHRISTIANO CHRIST:
PROCOPOEO,

C*OEptum qui Christo, medium, finemque
sacravit,*

Is Finem medium, principiumq; tenet.

Hoc PROCOPOEE sacris studiis addicte probasti;

A Christo siquidem nomen & omen habes.

Hinc pandis veterum mores ipso auspice Christo;

Abramidis quisnam jura vetusta dedit.

Id scripto monstrans, & quod defendis acute;

Hinc potis es Momo verba superba dare.

Subitâ crenâ, animo tamen longe
promptiori, transmissum.

2

GUSTAVO SALONIO.

יהוה הושר לפני
דרכך

Psalm. 5. v. 9.

*Alme Pater celsi summus Moderator Olympi,
Aspira votis prospera fata meis!
His adsis quaeso stirps edita Virginis alvo
Factis, ut referam Carmina grata tibi!
Supplex Te veneror Divini fervor amoris,
Ut mihi de caelis mittere dona velis!*

CAPUT PRIMUM

Eliq: I.

Um Praeceptoribus meis bene de
me meritis, exercitium aliquod
Academicum, de Presbyteriis
Veterum Judæorum ob oculos
sistere constitui, tantæque gravitatis onus
ut tenellis meis applicarem humeris, tacitâ
mente perpendi, dictum illud subtilissimâ
Sealigeri, erudito quondam ore qui profatus
est, mihi occurrebat: *Nos in luce rerum ve-*
ni caligamus, in mediocri cecusimus, in

majori caci sumus, in maxima insanimus,
 id ipsum haud minimum tremoris pectoris
 mei incutiebat imis, eo quod facile quos-
 vis possit in illam sententiam inducere,
 impossibile esse mihi hac ætate, de tantis ac
 tam arduis rebus recte judicare, cum plane
 Divinæ existant & ex Sacro Codice, licet
 philologice, erui debeant ac illustrari. Ve-
 rum ut vera fatear, ab eo usque temporis
 spatio quo sacra invisere Musarum atria in-
 cepi, qualicunque præditus judicii facultate,
 animum certo aptare studiorum generi con-
 stitui. Cum autem ad hoc usq; temporis spa-
 tium, id nullo pacto, partim ob ætatis vitium,
 partim ob varia fortunæ adversæ tela, quæ
 mentem pluribus prohi dolor! mærorum
 nebulis confuderunt, effectui dare potis
 fueram, præsentī hac elaboratione, quæ ut
 puto, instituto meo conveniens est, hoc ip-
 sum monstrare & efficere conatus sum. Ve-
 reor autem ne grave pondus meo impo-
 nam dorso, cum argumentum hoc de Presby-
 teriis, publici juris facere constitui. De
 ejus nobilitate dicturus, vocem reprimo,
 ingenii ex adverso debilitatem fateor, mo-
 dum quo memet hic expediam, fere igno-

rans. Difficilimum sane videtur ad omnium scribere posse beneplacitum, cunctisque materiam hancce summo nisu, sed oppositis sententiis, non rarò tractantibus assensum præbere arduum est. Quicquid sit quod in medium proferam, in Clariss: recentiorum Auctorum dignitatem impingere haud patiar, cum illorum placita, ut rationi & veritati congrua, chartis injicienda plane persuadet animus. Quamvis in infinitis Doctorum viis, veritatis reperire portam, desperatum pene videatur opus, & ad id improbus requiratur labor. Jam autem pedem propius ad institutum promovere necessum habeo, & ut μέθοδος, quæ cunctis literis lumen imo animam subministrat, eoq; observari meretur, hic etiam in medium proponatur, propositi requirit ratio. Itaque hoc pacto discursus hujus telam Pertexere animus est, ut in primordio considerata vocis sive Inscriptionis naturâ, deinde res ipsas, quantum quidem infantile permittit ingenium, adumbrem & patefaciam.

*Hæc satis ignota jam me committere sylvæ
Propositum me adigit. Quo mihi fiat iter*

*Faustū inter scopulos modo quod transmittere co
Per nemora & colles, Fata favete mihi! (gor,
Eliq: 2.*

Ut stemus promissis ē re nostra esse ar-
bitramur manum vocis hujus βροστυς
interpretationi adhibere, sedulo perpen-
dendo quid sibi natales præbeat. Voluerant
antiqui, quos posteritas æterna veneratur me-
moria, a πῦρ ignis & σβέω extingvo τὸ πρῆστυς
deducere, quod in illis scilicet senibus (quam
significationem etiam sustinet uti intra bre-
ve patebit momentum) calor natus ex-
stingvi solet. Quibusdam videtur ὡς
τὸ περισσῶς βελωνέναι à diuturna vita posse
deduci. Verum frustra se macerant, qui sic
originem vocis proponunt, doctisque risui
semet exponunt; nam verbalia à præterito.
passivo & medio deducuntur, licet quoad
sensum hic applicationem fieri posse, Schola
Doctorum patiatur. à σβέω etiam τὸ πρῆστυς
quomodo deducatur cum recentiore crudi-
torum turba plane ignoro. Nunc alia com-
modior inquirenda erit nobis semita, per
quam tutum assequi possumus portum, ne
planis rationibus seu dignitati gravissimo-
rum Auctorum absque causa obstrepere
vide-

videamur Omnes autem derivationi vocis *πρεσβυτερις* nimirum à *πρεσβυς*, infixis quasi adhærent oculis, quæ etiamnum in usu est apud Græcos, modo tamen diverso. Haud pauci existunt qui sub senis significationem τὸ πρεσβυς veluti inter ceteros Eurip: Ὁ πρεσβυ δόμων τῶνδε παρόιδεν εἶχε coërcuerunt: A quibusdam Græcæ lingvæ Auctoribus pro Principe vel Sacerdote accipiebatur, ut Hebræis מַנְהֵג 2. Sam. 8. v. 18. id est Ministri, διάκονοι καὶ παῖδες βασιλέως Regi à latere adstantes, quibus paricum Senioribus exhibebatur honor, sumitur, test: Hesiod. Aliam adhuc in Aristotelicis scriptis obtinet significationem, ubi voce illa Aristoteles pro ave utitur, quæ alias ἰερόχιλος sonat. Ultimo denique significat Legatum apud Isocratem, in Oratione ad Philipp: πρεσβυεις πέμπειν πρὸς τὴν ἀμβραληθείας. consulantur etiam quæ sequentia habentur in Codice Isocratico, Atque ita facta enumeratione significationum (quantum licuit partim ob brevitatem temporis, partim etiam ob tædium quod a nimio excitaretur) quibus vox hæc πρεσβυς obsessa reperitur, intueri placet,

quod ad oculum patet à πρέσβυς dictū esse το
 πρέσβυτέριον, quod hac vice discursui inscri-
 bere placuit. Variam etiam notant Lexio-
 graphi hujus vocis existere interpretatio-
 nem. Fatur inter cæteros Scapula usurpari
 pro honore senectutis, verum nostro in si-
 gnificatu cætum denotat Ecclesiasticum, qui
 alias hoc nomine venit, *Luc.* 22. v. 66. 1.
Tim. 4. v. 14. *Matth.* 16. v. 21. Plures qui-
 dem, quas adhuc obtinet significationes, hic
 numerare disvasit animus, cum illas sine
 difficultate in Lexicis reperiamus, nec no-
 strū sit consiliū præbere ansā disceparationibus
 & litigiis, quæ suboriri possent. Scil. narran-
 do quas omnes dant huic voci significatio-
 nes, contradicentibus materiam exhibere-
 mus, in qua adversis suis rationibus conten-
 dere queant.

*Sic studuū primam fateor sermone polito
 Haud certe ut decuit, sed tamen ut potui,
 Auxilio invicti vasti Rectoris Olympi,
 Intentis partem sistere luminibus,
 Nunc vero incumbam tractare synonyma dicti,
 Πρέσβυος, ingenium si valet hocce meum.*

Eliq: 3.

Cum in Thesi præcedenti partim studio,
 par.

partim etiam occasione Homonymiam vocis discutere annexus fui ; consultum arbitror memet considerationi Synonymias accingere, contemplando quantis vel divortiiis a se invicem abeant, vel iterum consensu inter se conveniant, diversarum opinionum Synonyma, quæ Presbyterium expriment; Rectum nomen quo confessus hicce Ecclesiasticus insigniebatur à Viris θεοπνευστοῖς, est Persbyterium, seniorum ordo, Senatus Ecclesiasticus, *Luc. 22: v. 66.* uti hodieque apud Nostrates efferuntur. Synonyma seu voces quæ eandem cum præcedenti habent significationem existunt sequentes, in Græcis (a) συνέδριον confessum proprie & iudicium, item locum in quo illi conveniebant, denotans. *Act. 6. v. ult. καὶ ἀγενίσαντες εἰς αὐτὸν ἅπαντες οἱ κατεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ &c.* Compositum hoc exstat à συν & ἔδρα quod sessionem, sellam, sedem denotat, uti ex Actis Apost. patet. *Cap. 23. v. 6. ἐκράξεν ἐν τῷ συνεδρίῳ* (b) γερυσία quod à γέρων senex originem ducit, quam vocem quidam deducunt παρὰ τῆς εἰς γῆν ὀρεῖν, quod senes præ curvitate terram inspiciant, vel παρὰ τῆς τῆς γῆς ἐρεῖν quod propinqui morti jam de sepultura.

Solliciti sint, quidam autem à γέρας ob honorem qui Senectuti debetur. Verum hæc meras allusiones sapiunt inter Cæteros Lexiographos Scapula pag. 299. statuit γέρων ipsum esse primitivum, & γερυσίαν inter derivata existere, quæ sub significationem Senatus à Plur: coarctatur; imo etiam à Luca Act 5. v. 21, συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ πάντων τὴν γερυσίαν τῶν υἱῶν τοῦ Ἰσραὴλ convocaverunt consilium & universum senatum Filiorum Israel: Utitur autem frequentissime Evang: Lucas prænominatis hisce vocibus πρεσβυτεῖς nimirum καὶ γερυσίας, pro συνεδρίῳ, cum pari inter se passu ambulent & apud idoneos Doctores, sine interventu discriminis, occurrant; qua de re Seldenus suam quoque fassus est sententiam cum ait: Lucas tum in Evangelio, tum in Actis τῶν πρεσβυτεῖς, voce pro συνεδρίῳ magno usus est, adeoque γερυσία & πρεσβυτεῖον nunc pro Synedrio sive magno sive minore sumebantur. Vox Συνέδριον Hebræis elementis paucis immutatis, prout in plurimis facere eis mos est, כנסת דברים dicitur græcæque est originis, atque ejusdem significationis cum primitivâ voce, quomodo etiam exponitur

nitur Senatus' confessusque Doctorum qui
 jura Divina & humana populo promulgabant;
 Dicit Elias in Thisbi vocem סנהדרין esse
 pluralis numeri, sic in usu סנהדרן autem nu-
 spiam in singulari numero occurrere. Quan-
 do in contractu statu vox ista in usu est;
 abjicitur litera ה quæ dein סנהדרין sonat.
 Multi Rabbīnorum, in indaganda ejus Ery-
 mologia, mirum in modum à recto aberra-
 runt veritatis tramite. Quidam enim (a)
 eam ortum suum ducere ex סן quod legem
 denotat idem cum תורה, quæ data in mon-
 te Sinai & הדרין repetentes, versantes, quia
 seniores מהדרין repetierint & explicuerint
 legem commentariis (b) quidam narrant
 quasi סונאים הדות פנים ברין quod odio
 habuerint acceptationem vultus seu persona-
 rum in judicio (c) sunt qui dici autumant
 שונאי דררובות quasi munera odio habue-
 rint, sed fallit hos omnes sua spes. Est vox
 Græcæ originis, & propterea propria ejus si-
 gnificatio à Græcis est discenda, uti modo
 innotuit, quod affirmat Elias in Thisbi di-
 cendo: סנהדרין לשרת יון ממש sanhedrin
 vocabulum plane græcum est. Utrum usur-
 petur singulariter genere fœminino, (cum

nonnulli id negent, uti mentionem in antecedentibus ejus rei feci) per Apocopam, dicitur סנהדרין pluraliter סנהדריות id Doctorum observationibus discutiendum relinquimus. Cessare autem Talmudistæ adhuc suis significationibus haud volunt, nominant n. adhuc Presbyterium בית דין הגדול domum judicii magnam. Item בית דין של עמ' domum judicii 71, virorum. Latini etiam hæc æquipollentibus nominibus designant & Syne-drium hoc nominant consilium, senatum magnum & Judicium supremum &c. Hisce diutius & prolixius immorari cum non esse è re sentiam, ut ad ipsius rei indagationem properem, ordo exigit, in primis Presbyterium Majus suis cum requisitis examinaturus, quantum valent humeri & a tenui ingeniolo proficisci potest:

*Jam fregi glaciem leviterq; Synonyma aratro
Perstrinxi ac dixi quid sibi cuncta velint,
Nunc vero injiciam chartis rubigine lesi
Ingenii suavis, mox monimenta manus
Tradentis ritus fuerint qui in sede Sanedrini;
Felicem cursum turba novena dato!*

(II)
CAPUT II.

Eliq: 1.

Sic qualicunque modo absolutis iis quæ ad
votis natales evolvendos faciunt, nunc om-
nium quidem primo intueri placet pri-
mordia, confessus hujus supremi Hierosoly-
mitani, quando cæperit. Imprimis ampliori-
bus cæteris præditi ingenii opibus, ob ocu-
los sistunt, fuisse hoc tribunal eminentiâ,
dignitate, famâque sui ævi temporibus in-
clytum, in hunc finem constitutum, ut ea quæ
inferioris sortis iudicia haud quiverant in li-
tibus dirimere, hujus commissa examini, de-
ciderentur, hujusque latæ sententiæ omnes
acquiescere deberent. Verum quoque est
quod nulla nisi magni ponderis acta hic
tractabantur; quæ vero minoris erant con-
ditionis, in minoribus dissolvebantur judi-
ciorum confessibus. Hic vero varias fo-
vent opiniones, Authores, quando initia
supremi hujus Judicii, seu quo tempore
cœperint, inquirunt. Etenim prout quisq; sen-
tentiam hic aliquam, quæ sibi placet, exce-
pit, ita illam rationibus munire, pro illa
pugnare, eamque sequi satagit, unde cum
nemo sua meletemata deserere nolit, magnis
con-

contentionibus locum fieri quis nescit; Quidam Mosen agnoscere cupiunt Auctorem hujus senatus, suffulti hisce rationibus, quod in tribus Pentateuchi locis fiat, ut ipsi putant, mentio hujus Presbyterii, nempe *Exod. 18. v. 21. Num. 11. v. 16. Deut. 17. v. 8.* Sed quod pace illorum, dictum sit, frustra. Ad primum quod attinet dictum, *Exod. 18. v. 21. seq. Tu autem praevideto ex toto hoc populo & curato eligi viros strenuos, timentes Deum, viros veraces, osores turpis lucri, quos constituas supra eos, praefectos millenis, praefectos centenis, praefectos quinquagenis & centuriones. Ut judicent populum hunc in justitia omni tempore, sitque ut omnem rem quae magna sit, referant ad te, omnem vero rem quae parva sit, judicent ipsi, sic alleva te onere, ut ferant tecum;* nulla ratione stabiliri potest, seu firmis ostendi fuleris, hinc Presbyterium Magnum de quo quaerimus institutum fuisse. Ante omnia enim evertimus, quod ritus hic praetermittatur ille, qui in Presbyterii eligendis membris observari solebat; nimirum *Χειροθεσία*, nec verbo quidem tangitur; Presbyteris concessa erat potestas ferendi iudicia in rebus arduis ac majoris momenti nul-

nullumque hoc superius dabatur Presbyterium seu consilium in terendis judiciis, adeo ut sententiis quæ hinc proficiscebantur contenti omnino esse debuerint, imò in criminalibus pronunciare sententiam suam, fas eis erat Test. Qvenst: citante Maymonid: *In iudicio quod ex Jetbronis consilio formavit Moses, hæc se aliter habent. Non ipsam summum erat, cum ad Mosem facta sit provocatio; nec res gravissimas decidere poterant, eas namque ut vires suas excedentes Mosi censura submittere ipsis incubuit, ut omittatur nullius hic numeri fieri mentionem. Quomodo dilui possit dictum secundum, nunc videbimus. Verba hæc sunt Num. II. v. 16. Dixit ergo Jehova Mosi congrega mihi 70. viros à Senioribus Israelis, quos nosti esse seniores populi & moderatores ejus; & assumptos, adducito eos ad tentorium conventus, ut sistant se ibi tecum v. 17. Tunc descendens loquar tecum ibi, & seponam de Spiritu qui est super te, ponamque in eis; sic portabunt tecum onus populi neque portabis tu solus; Hic probe notatur quod Electum illud organum Divinum Moses in eligendis 70. viris e senioribus præfectisque populi, divinum exsequebatur*

mandatum, eligendo tales viros qui partem quoque oneris suos derivarent in humeros, unde probari non potest, ut ego existimo, tum Presbyterium illud Magnum institutum, quod Senatoribus constabat 70. Neque enim eum in finem ordinati, donisque singularibus instructi erant, ut Mosi collegæ quasi opem in dissolvendis litibus præstarent, verum ut populum tumultus moventem tranquillum redderent, & coërcerent, id autem si respueretur, Moses litem dirimeret, pristinumque in ordinem redigeret. Non ergo propriè judiciorum causa lecti sunt illi 70. πρεσβύτεροι seu seniores, ut ait in antiq: Qvenst: Ideo hac de re Dominus D. Conringio in de republ: Hebr Th: 22. Sic pronunciat *Consilium Doctorum multorum sententia est, institutum hic (Num. 11.) per Mosem à Deo consilium, & Presbyterium illud esse, cujus vim Herodes Rex fregit, majoris momenti Causis, quæ in singulis civitatibus decidi non poterant, dyjudicandis consecratum. Quod si autem in primos sententia hujus Authores inquiras, fortè reperire non fuerit alios præter Talmudicos Magistros hi enim disertè banc Presbyterii Magni originem tradiderunt titulo*

sanbedrim, mirificè contortis Scripturæ dictis
 abusi. Potest etiam hinc adhuc everti, quod
 rituum ceremoniarumque nulla in sacris
 pandectis fiat mentio, cum sint necessaria
 Synedrii constituendi requisita. Neque quid
 firmitatis dicti illius Deut. 17. v. 8. Si occulta
 res tibi est, in iudicio ferendo inter eadem &
 eadem, &c. è rebus controversis intra portas
 tuas, tunc surgens ascendes ad locum, quem
 elegerat Jehova Deus tuus. v. 9. Et adibis sa-
 cerdotes, Leviticos & ad summum iudicem,
 qui erit diebus illis, ut consulas eos & indi-
 cent tibi statum illius iudicii; indefessi defen-
 sores, suæ adferre possunt sententiæ. In
 hoc loco, quidem mandat Deus, quod verbis
 sententiisque Judicum variantibus inferio-
 rum, sacerdotes, Levitas, & iudices καὶ ἑζοχῆν
 ita nominatos & à Deo extra ordinariè exci-
 tatos, accedere sit e re, in quorum iudicio
 postmoderū at acquiescendum. Quāvis possi-
 concedi hoc sacerdotale consilium synedrio
 seu confessui illi magno primam originem
 forsan dedisse, re ipsa tamen ingens discrimen
 inter hocce consilium & Presbyterium
 reperitur; illud enim senatores Levitici ge-
 neris admisit tantum, hoc autem, scil: Pres-
 byte-

byterium, ex tribus constabat ordinibus, sacerdotibus Levitis & primoribus Judæorum; qui neque sacerdotes neque Levitæ erant test. *Causab. Exere:23.* Per plurimi etiam sunt qui putant Synedrium magnum à Mose institutum, per Josaphatum Regem Juda confirmatum esse 2. *Paralip: 19. v. 8.* ubi narratur Josaphatum restitutâ pace, Hierosolymis instituisse Collegium judicum summum, quod cognosceret causas graviores, majorisque momenti. Non quidem dedignamur huic confessui Josaphati adscribere synedrii nomen, quod dein in urbe Solymorum fuit adornatum; in diversis tamen fuit ab simile; nam utrum fuerint expresse 71. hic non fit mentio; adhuc ex scriptis Thalmudicis & Rabbiorum colligi potest, quanta auctoritate Synedrium Magnum præ Josaphati antecellebat. Quamvis itaque trita sit opinio Moschis tempore Persbyterium Magnum viguisse, tamen Dionysius Petavius, Jesvita originem Presbyterorum judaicorum, aliam non facit, quam ex Gabinii Syriæ Præsidis institutione, illa quam Josephus in antiquitatum Lib. 14. Cap. 10. tradit; deinde constitutis s. judicialibus conventibus, in totidem æquales par-

partes, totam provinciam distribuit, ita ut alii jura peterent Hierosolymâ, alii Gedanâ &c. ita scil. ut cum jura erant petenda ex urbe sancta, Synedrium Magnum ibi intelligeretur adesse, cum quo haud facimus, utpote cujus assertioni auctoritates & argumenta repugnant. Post captivitatem Babylonicam constitutum esse Presbyterium, cum Doctis statuendum esse videtur; & quidem Hasmonæorum tempore ad formam consilii à Josaphato olim impositi. Id cum complures comprobare allaborant, illis quoque calculum addit Dominus Frisemuthius in tractatu de eligendo Rege; qui considerato accuratiùs consilio 71. virorum, tandem argumentis idoneis, negat confessum illum Synedrialem judicum Samuëlis & Regum temporibus floruisse, ortumque ejus ad Esdræ & Nehemiæ, in aula Artaxerxis vitam qui degebant, quorum prior scribæ sustinebat munus, alter v. pincernæ obibat munia, cæterorumque ex Babylonia redeuntium, refert tempora; Cujus nos hac vice opinionem nostram reddimus, innitentes veritati Historicorum, illud idem statuentiū, atque quod gens judaica novis constitutionibus & legi-

bus amborum horum consilio auxilioque sit ornata, captaque Jerusalem novis circumdari manibus, post solutionem captivitatis Babylonicae 70. annorum; cum ante hanc subiecta fuerit judæa Regibus suis. Ipsa enim propter atrocia scelera ex Justo Dei judicio afflicta est pœnis, ita ut pars per ensem interempta sit, pars quoque in Babyloniam, per Chaldaeorum Regem Nebuchodonosorum transmissa, cum obsidione Hierosolymas munivit, vastando templi utensilia, quibus Sacra Johovæ peragebantur, urbem autem incendio delendo, murosque diruendo, donec cuncta potestati vastatoris subiecta, ejus parebant Dominio. Soluta v. hac captivitate, annuente Cyro, in judæam migrarunt, ubi ope Esdræ & Nehemiæ exstructa iterum Solymorum urbe, præpositus eis est magistratus, qui populo præsideret & jus diceret, qui ad nostram opinionem presbyterium summum vocatur. Et ita se res habet, quomodo evertitur Moschem & Josvam &c. auctores fuisse confessus; de cujus origine invenienda, hactenus fuimus solliciti.

*Jam vario postquam quasivit mens mea pacto,
Tempus quo sanedrim cæperat eximium;*

*Tum sibi quis fuerit Auctor qui condidit ampli
Formam confessus iudicijque modum.*

Jam breviter pingam (fugiens Asiatica verba.)

Quot numero sedis membra fuere gravis.

Eliq: 2.

Synedrium hoc magnum quod causas gra-
viores discrevit, fuit conventus quidam con-
stans 71. Senatoribus: Hi extriplici fuere ge-
nere oriundi, sacerdotum nempe Levitarum
& primorum ejus gentis, qui nobilitatis es-
sent fama, & mentium celebritate præcate-
ris inclaruerunt; Requirebat n. talis con-
fessus, qui omnem ibi Senatum, eodem ævo
qui vigit, antecellebat, membra non de
face vulgi vel inferioris alicujus conditionis
hominibus, sed quæ dignatione reliquos o-
mnes superabant. Infit Maimonides ipsum
etiam Pontificem summis his sacris initiatum
aliquando fuisse si pietati studuerat, atque
examen quod requirebatur ferre poterat.
Sunt a. verba ejus *אם היה ראוי בחכמה* *Si*
cordatus & capiendis consiliis non ineptus:
Qui non vi se ingesserit, sed suffragiis adju-
tus, in senatum promovebatur. Summam
nonnulli eâ in re navant operam, ut obti-
neant 72. existisse membra supremi illius

collegii; verum nullis fundamentis inniten-
 tes vel profanis vel sacris; Dicit Qvenst: in
 Antiq: *communem errorem errat* Baronius
 cum Menochio & Cornelio à lapide. In
 ea omnes recentiores conveniunt opinione,
 quod 71. fuerint, & è triplicis generis ortu,
 uti Maymonides in Sanhedrin ait; *constabat*
Synedrium ex sacerdotibus, levitis & Israelitis.
 & Cunæus de republica Hebræorum in-
 quit: *in consilium magnum non modo cives*
primarie nobilitatis, sed Levita quoque & sa-
cerdotes allecti sunt, in supremum itaque
 hunc confessum non seniores solum, verum
 etiam nobiles, sapientiâ, prudentiâ rerumq;
 usu maximè conspicui, ex singulis tribubus
 eligebantur, qui puri à quibuscunque vitio-
 rum generibus agnoscebantur. Hæc enim
 ante omnia requirebantur ab eis ut 1. San-
 guine puri ad abarcendos à suo collegio
 profelytas reperirentur, uti Maimonides
 narrat in Sanh. Cap. 2. *Haud constituebant*
in Synedriis alios præter sacerdotes, levitas &
Israëlitas, genere nobilissimo, quorum filia
legitime sacerdotibus copulari possunt; & Cu-
næus: peregrini, exterive in hunc ordinem non
sunt admissi, nisi matre saltem judæa essent.
 nati. 2. Ut liberi essent ab omni corporis

vitio, claudi enim, lufci, monoculi & fimiles, incapaces hujus supremæ functionis ducebantur, proculque à confpectu àbarcebantur. 3. Ne fenes eunuchique exifterent, folent enim fæpe repuerafcere & ושבהן מכזרות ad crudelitatem magis quam ad humanitatem proni habentur. Fiunt namque ultimæ fenectutis homines jocorum, imo etiam feriarum rerum impatientes, ut æqvè erga fe ac alios omnes exuant clementiæ affectus, 4. Ut effent (a) אנשי חלו viri ftrenui, qui ftrenuè in fuma juftitia & æquitate res perpenderent & lites dirimerent. (b) יראי ד' timentes Deum ejusque ad mandata & præfcriptiones legem promulgantes (c) אנשי אמת viri veraces qui veritatem indagare, nec magis unius quam alterius faverent partibus, fed juftè, animoque veraci fuam unicuique attribuerent, perpendentes illud quod Luc. 6. 38. dicitur τὴν γὰρ ἀντὶ ὧν μέτρω ὃν μετρεῖτε, ἀντιμετρεῖσθε θήσεται ὑμῖν (d) אנשי בצע olores lucri, qui non illius reportandi gratia, juftitiæ promulgarent leges; verum ut confcientiæ librum haberent immaculatū, fibi caverent fecundum dictum illud quod Spiritus Dei per Efajam canit Cap.

S. v. 23. Va solventibus improbum propter munera &c. () Patres liberorum, quia fovebant justitiam, magisq; judicabantur inclinare ad clementiam s. denique ab eis etiam probè erat notandum, ne juvenes hoc fungi facerent munere, inepti namque judicabantur omnes ii, quibus non dum aderant pubertatis notæ, de quibus R. Abihu loquitur. Nullius in monumentis reperire licet Reges ordinarie constitutos fuisse aut existisse capita hujus collegii; prohibitum namque erat regi contradicere in dicendâ sententiâ, partim ob reverendam Majestatem, partim etiam ob dignitatem summam quâ pollebant, sicut statuit Maimon. in Sanh: non adsciscitur Rex Israelis in Presbyterium, quoniam non permittitur ab eo dissentire aut contradicere verbo ejus; Sed tamen adsciscitur Pontifex maximus, si modo sapientia ejus non sit impar. Consultissimum itaque duxerunt Regem, potius excludendum e cætu isto seniorum quam, ipsi, adscito, contradicendum, aut præter æquitatem forsan assentiendum; atque hæc sufficienter signasse de numero eorum, qui membra fuerint Presbyterii, & quot & quales extiterint,

*Sic licuit paucis verbis attingere membra
 Inducis in cœtu quot viguere sacri.
 At qualis fuerit Præses jam cernere fas est.
 Id quoniam Methodus præcipit ipsa mibi.*

Elig: 3.

Ut omnis ars si sub nomine perfectionis sus-
 spicienda est, instrumenta requirit sibi effi-
 ciendæ necessaria, tum prudentem mode-
 ratorem; ita etiam Collegium Senatum pru-
 dentia præditum requirit, Præsidemque, qui
 varias sententias ponderat & ex quibus in u-
 num collectis potissimam eligit, quam deinde
 excipit, firmat & pronunciat. Hujus postea
 nomen, partim ob doctrinam, partim etiam
 propter merita, omni honoris genere prose-
 quuntur alii. Hoc etiam probe notatum ab
 antiquis in instituendo synedrio illo Magno
 Hierosolymitano fuisse, uno ore tota testa-
 tur Doctorum corona, quod cuique veterum
 monumenta inspicienti patet ad oculum:
 Qui munere fungebatur primario, princi-
 pis insigniebatur nomine & fama doctri-
 naque omnes cæteros superabat, ab E-
 bræis נִשְׂאָה princeps nominabatur, alias
 etiam ראש השבֿה caput confessus, item
 simpliciter ראש caput appellabatur; nec

non מופלא admirabilis, excellens, eratque laude sapientiæ inclytus, ob insignem eruditionem qua præditus esse debebat. כרנים ille qui legis publice interpretanda auctoritatem habebat. Hujusmodi definitione describebant principem, cui non modo auctoritas assignata fuit, verum etiam cura bene gerendi imperium incumberebat. Cæteris etiam debuit bono præire exemplo vitæque inculcata. Summis autem afficiebatur honoribus & instar Regis à membris Collegii colebatur, quia honorem haud minimum ei ingredienti offerebant, quando non modo capita denudarunt, sicut mos requirebat ævi illius, verum etiam corpus à sedilibus attollebant, indicantes humilitatem & modestiam suam erga eum, cujus sub auspiciis prospere obibant suas partes, nec antea consederunt, quam veniam à principe nacti sunt, sicut Milchna tradit. Quando a. tristia fata subiisse principem suum perceperunt, haud exiguum luctus indicium animus eorum proferebat, quod tam externis signis, quam interno sensu significarunt: utrumque nudabant humerum, nec publice in foro obambulabant, verum apud fami-

familiares mœsti, dies triverunt suos sedendo. Vulgari haudquaquam suo more exequias eius celebrarunt. Quando nimirum exanime corpus terræ committeretur gremio, comburebatur omnis defuncti supellex, lignis odoratis & aromatibus ingestis, veluti in sepulturis Regum imperatorumque fieri solebat, uti prolixius, Avoda disputat, cum inquit: *quemadmodum cremant propter Reges, ita etiam propter Synedrui præsides; quid a. comburunt? nihil præter lectum & utensilia eorum.* Legitur in scripis Doctorum Onkelosum Profelytum propter Regem Gamalielelem septuaginta minas Tyrias combussisse. Qui principi proximus sedebat singulari etiam nomine insigniebatur **אב בית דין** *pater domus judicii* nimirum, quia senior inter collegas existit, principique ad dextram sedebat; ita ut ambo, Hic & Princeps paulo remotius à cæteris sederent, & capite absente reliquis hic præsideret, talibus antiquitas eum describebat circumstantiis **בפסקין על פיר** *judicium antecessor,* **שבר ייבין והדיבין** *cujus ore lites deciduntur,* scilicet quando ipse abfuit Princeps. Summo etiam hic obsequio & honore à membris collegii affectus

ctus exstitit. Intraturus Presbyterium dua-
 bus surgentibus lineis, interquas progredie-
 batur, nudo capite excipiebatur. Cum au-
 tem morti succubuerit, sinistra denudabant
 brachia, vehementer tanti viri excessum
 speratum lugentes, Insuper autem Acade-
 miæ & Scholæ urbis istius vacabant, quique
 antea ad meridiem obtinuerit locum, jam ad
 septentrionalia demigrabat pulpita. Atque
 hi erant, qui Senatui huic omni præfuerunt
 tempore, eo cum discrimine, ut Princeps ra-
 tione potestatis, dignitatis & sapientiæ suum
 cuique tribueret; Hic vero ætatis meri-
 to vicem sustinendo absentis principis,
 collegis præfuerit. Membra vero collegii
 cætera quæ 69. fuere, promotionis & digni-
 tatis suæ ordine sedebant, eratque eorum
 idem honor, eadem dignitas, sive essent Poli-
 tici, sive Ecclesiastici. Si vero horum aliquis
 animã exhalaverat, debito modo corpus ejus
 exanime lugebant reliqui. Tres autem ordi-
 nes Candidatorum in synedrio in conspectu
 senatus sedebant, dudum à cætu populi se-
 iuncti, inque singulis ordinibus 23. fuere,
 quorum quisque suum servabat locum. Si
 quem promoveri necessitas exigebat; ex pri-
 mo ordine is in locum defuncti substitueba-
 tur,

tur, tum primus secundi ordinis in primum
 ascendebat, ex tertio item in secundum unus;
 Denique ex cætu aliquis delectus in ter-
 tium ordinem, non quidem in locum primi,
 sed sibi convenientem constituebatur. Elegan-
 ter describit concessum hunc Abarbanel: do-
 mus iudicii majoris quæ Hierosolymæ es-
 rat; *Constabat 71. Collegis primoribus Israë-
 lis, sapientia prudentiarumque usu conspi-
 cuis, eratque exemplar 70. seniorum, qui Mo-
 si adfuerunt in onere populi ferendo. Totidem
 igitur fuere, & Maximus illorum erat Mose,
 doctor noster. Is vero est qui dicitur iudex
 vel caput seu Princeps. Primariq; inter 70. erat
 secundus a principe, sedebatq; à dextra ipsius,
 nuncupatus Pater domus iudicii. Sedebant au-
 tem Synedri velut in dimidiata area circulari,
 ita ut princeps & Pater Synedrii cunctos pos-
 sent contueri, Pleniorẽ hujus sessionis ichno-
 graphiam exhibet Seldenus, qui statuit syn-
 edrium instar semicirculi fuisse, ubi Prin-
 ceps sedebat in medio, ut eo commodius
 possent eum intueri collegæ, vocemq; eius au-
 dire. Intra hanc sessionis aream adhuc fuere
 minores prænominatis, officarii, qui manda-
 ta exequabantur utpote 1. Scribæ qui à dextra*

& sinistra steterunt collegii parte, & absolvantium & condemnantium annotabant sententias, ut docet Milchna 2. Lictores qui triplici insigniebantur nomine (α) שטריום de Schoterim Maimonid: sic scribit: Lictores qui bacillis feriunt jussu judicū inobedientes, proficiscuntur per vicos, & plateas & diversoria de ponderibus & mensuris curantes, verberantque pravè agentes. Adhæc officium eorum erat è præscripto Judicum, ut unumquemque male agentem ad judicem, adducerent. Schoterim idiomate Latino sunt executores, græcè vero vocantur ἐπιβάται παράγοροι (β) סכרויט de qua dicit Schabbat: quicumque in plateam egreditur ל סורויט כמי בעיבת דומה de serputet ac si jam traderetur lictori (γ) מנגדא Glossa loquitur in Bab: Joma quod sit lictor Persbyterii qui flagellat. Romani lictores, suum munus, circumstantiis quibusdam, oculis hominum magis ingerebant, quam Judæorum ministri: Romani enim municipes conditione liberi erant, toga ut reliqui Quirites utentes, sicuti ex Cicerone ad Pisonem apparet, *Togula ad portam lictoribus præsto fuere, quibus illi acceptis, sagula rejecerunt.* At Judæos discrimen aliquod Personarum habuisse & conditione-

ditionem aliquam observasse in ministris publicis legendis, non constat. Atque sic descripto ordine Senat9 Persbyterii, notandum erit Christi & Apostolorum temporibus, nullum alium fuisse נִשְׁבָּא quam Pontificem Maximum. Quod itaque dictum est וְעַיִן טָרָא נִשְׁבָּא S. Paulus Pontifici Maximo aptat, Act. 23 v:5. Denique Pontificis Maximi munus erat v. g. Cajaphæ Matth. 26. 57.

*Sistitur hic Συβέδρον nobis confessus & ordo
Unius fuit & septuaginta hominum.*

*Præsidis hic ingens patuit sat nomen honoris
Principis en! titulo Splendidus ipse fuit.*

*Convenit ut videam fixo jam lumine quinam
Hujus delectus sit modus & series.*

Eliq. 4.

Ut decenti, ita etiam solenni pompâ rituq; electio Presbyterorum quondam in urbe Solymorum instituebatur, cum in judicum collegia ac synedria, sive magnum five minora homines virtute, doctrinâ, Prosapiaque insignes, celebres inclytique eligerentur. Examen ante omnia instituebatur, quod subeundum erat. Huic qui sufficere non poterant, abarcebantur; qui vero tantum rigorem ferre valebant, his ordinationis ritus, Χείροθεσία

manuum impositione, quod Ebraeis סמיכת
הוקרים *ordinatio Presbyterorum audit*, dete-
rebatur. Ad hæc etiam solennitatis gratia
carmen quoddam recitatur את סמוך ויש לך
הרי *Ecce manus tibi imposita est daturque potestas tibi*
judicia exercendi etiam criminalia. Quis au-
tem auctor talium rituum extiterit, de eo
multum disceptant Doctores; nos vero Mosen
agnoscimus, qui Josvæ & 70. senioribus ma-
nus imposuit, quos deinceps Deus post ini-
tiationem, spiritu suo implevit. *Num. 11. v. 17.*
Hi cum tali modo ordinati essent, & suis
præesse officiis jussi, alios etiam simili mo-
do crearunt; sed non extra terram sanctam;
omnis namque ejus vis Palestinæ inclusa erat
finibus. Tandem etiam manuum illa impo-
sicio quæ diu usu invaluerat, cessavit. Unde
deinceps à Judæis hic mos ad Christianos de-
scendit, imò etiam ad nostra secula, ubi can-
didati aliique qui sacris operam navant, ma-
nuum impositione initiantur. Ne justo pro-
lixiores simus, breviter notandum, præsen-
tes certo tactu designatos fuisse, dum quis
ante creatus, verba ordinationis eis profe-
rebat, manuum impositio ut in similibus,
etiam

etiam in aliis adhiberi solebat, quæ tamen non ita prorsus necessaria habita est, quum tantum verbis conceptis, ubi de personacertò satis constaret, his puta ego te creo, aut sis creatus, legitime etiam tales creari potuissent. Absentes autem per epistolas aut codicillos creari rite potuere, quamvis manuum impositio haud adhibebatur, quæ non summæ necessitatis erat. Fusius rem hancce pertractat Seldenus.

Sic tibi jam series patet hac, qua Presbyter olim Adscriptus sacris ritibus his fuerit.

Disquiram post hac, excellæ qui locus urbis Confessum tenuit, nomine reg³ gravem.

Eliq. s.

Cum in præcedentibus modum ordinationis examinare conatus sim, ansam hinc accepi investigandi locum, in quo Presbyterium hoc summi momenti habitum. Notant Doctores ad latus meridionale templi Hierosolymitani, fuisse לשבת הגדולה *condare cæsi lapidis* ad orientalem angulum, cujus una pars in Atrio, altera in Antemurali sita erat, ubi confidebat Presbyterium magnum 71. virorum. Ut enim erat collegium percelebre, ita etiam requirebat ædificium splendidum, quale

quale etiam revera fuit, constructum ex cæsis
 politisque quadratis, lapidibus unde *σύνεδρον*
 vocabatur *חכמים גזית Sapientes Gazith*, quod
 Synedrium sæpe numero apud Hieronymum
 de sancta fide, consistorium *Grazith* nuncus
 patur. Ex verbis Seldeni inclarescit extru-
 ctio hujus conclavis; *Locus hic in duas dispe-*
scebatur partes; una pars insigniebatur nomi-
ne קודש sancti, quod ista pars esset sancta,
 quæ non ab aliis, nisi à familia regali Da-
 vidica obsessa reperiebatur, juxta Thalmud:
Altera autem pars חול profana, religione so-
luta seu area non sacrata erat, hæc à senatu
 Presbyterorum occupabatur; atque ita firma-
 tur illud validius quod in præcedente produ-
 ximus; thesi, illam sessionem instar semicirculi
 institutã fuisse, quia area hæc formam rotundi
 circuli representat; & una pars circuli est sacra,
 altera non sacra seu profana, quæ Persbyte-
 rorum erat. Similem formam species Basi-
 licæ magnæ, conclavi *Gazith* refert: erat etiam
 hujus dimidium unum in loco sancto, alte-
 rum vero in profano, aditus habuit geminos,
 ita ut unum ostium versus sanctum, alterum
 vero versus profanum aperiretur, Sic hoc à
 doctis exponitur; *per unum ostium partem*
sacram

sacram, per alterum in profanam introitus patebat. Si placet consuli potest Qvenstedt in antiquitatibus suis qui citat Gemara Babylon., Litigationis ansam haud minimam doctis præbet, conclave hoc Gazith. Existimat Seldenus non adeo absconum forsan esse, suspicari hoc ipsum conclave idem esse, de quo mentio, Joh. 19. v. 13. fit, nimirum λιθόςρωτον locum saxis stratus. Quod nec parum ab Ebræis ipsis firmari videtur, qui in causa Domini nostri Jesu Christi, Συνέδριος, quoniam alibi capitalem sententiam ferre noluerunt ipsi, in conclave Liskath Haggazith convenisse, diferte scribunt. Tandem etiam concludit lithostroton, Synedrii magni locum seu conclave fuisse dictum Græcè à pavimento. Verum utrum hæc assertio ferre vim queat, diversarum rationum, dubium est, lisque ipsa adhuc sub iudice versatur. Nec enim Pilatus Synedrii exstitit præses, ut ibi in dijudicandis seu pronunciandis sententiis versari potuerit. Fuit potius λιθόςρωτος Pilati, locus aliquis iudicii eminentior cæteris, ubi sceptrum gessit præsesque fuit, qui etiam novo vocabulo vocatur lapidipavium. Syriaco vero idiomate γαββαθã: Judicia autem capitalia exercere

extra hoc conclave nemini licuit, neque Synedris illis post demigrationem ab isto loco; neque Synedriis illis minoribus quæ post Synedrium magnum Hierosolymæ sunt substituta. Nam post migrationem, potestas etiam paulatim Presbyteris diminuta erat, & quam primum dimigravit à conclavi cæsi lapidis Presbyterium, Judicia quoque cessarunt capitalia. *Job. 18. v. 31.* quid dicam Hierosolymis, sed etiam in tota terra Israelitica 40. annis ante excidium templi secundi; eo tempore quo Christus diebus carnis suæ in Palæstina docuit. Post demigrationem, sessionem transtulerunt à conclavi Gazith in tabernas, quæ quidem haud procul ab ipso templo erant constitutæ, nimirum in proximo monte. Hæc autem causa demigrationis esse potest, quod nimirum ipse locus ob sanctitatem & Majestatem verendam, Senatores ad rigidam justitiam administrandam, strictamque de singulis Causis ferendam sententiam obligabat, quæ omnem omnino exuisset clementiam, hominibusque pavorem incussisset. Consultum itaque duxerunt, omnis rigoris effugiendi gratia, tabernas petere, opinati se dein non tam arcte legibus adstringi. In hisce tabernis

tabernis judicabant Apostolos, cum contē-
debant eos perversa patrasse, ut ex Actis pa-
tet *Apost. Cap. 5. v. 27.* Maxima quidem con-
troverſia inter Doctos agitatur in discuſtien-
da quæſtione, an Chriſtus in Gazith vel ta-
bernis judicatus fuerit, cum atrocem mortis
cruceſ ſubire à perversis iudicibus juſſus eſt.
Per plurimi quidem in illa permanent opinio-
ne, quod è tabernis in Liſkath Hagazith re-
dierint, uti Seldenus, cum quo conferatur
Lighſotus. Verum de his non plane diſpu-
tant Auctores, exiſtimant quidam utrobique
de cauſa Chriſti actum fuiſſe, fatenturque
non inſolitum eis fuiſſe aliquando exigente
neceſſitate & rigida juſtitia, redire eo, unde
migrarunt. Pugnat illud hic vehementer,
quod de capite Chriſti certo agebatur in tem-
plo, *Matth. 27. v. 5. καὶ ῥηψας τὴν ἀργύριαν ἐν
τῷ ναῶ, ἀνεχώρησε. καὶ ἀπέλθων ἀπήγαγον,* for-
ſan uti hodiernum etiam ſæpenumerouſu veni-
re ſolet, quod perpenſa ad ſuas circumſtantias
re in conſuetu Eccleſiaſtico, ſeu ut apud nos di-
citur in Conſiſtorio, poſtmodum in juſ ci-
vile ſeu Dicasterium ea deferreſ batur. Aperte
quidem quidquam in Doctorem ſcholis, quid
de poſteriori hocce membro tenendum

It, scriptum haud reperitur Incertum nam-
que, imo dubium est, quamdiu in Liskath
Hagazith & tabernis sederit confessus, hoc in-
terea certo constat Hierosolymis ad excidium
templi urbisque durasse.

Sic mea cura; fuit paucis inquirere sedem

Quâ viguit solymis eximium Sanedrim,

Ad hæc conatus diversos querere sensus

Horum qui cupiunt sistere se studio

Dictis adversos. Post hæc de tempore pauca

Scribam tum qua hora cuncta peracta dièi.

Eliq: 6.

וְכָל הַיּוֹם לְכָל הַיּוֹם *omnia tempus habere*, Spiritu san-
cto ductus exclamat Ecclesiastes Cap. 3. v. 1.

Quod omnis ævi temporibus ante & post
eum à multis est observatum, quare omnia
his ipsis ad nutum feliciter successerant. Hoc
ipsum probe etiam à Presbyteris albo quasi
calculo omni omnino tempore signatum,
Temporis namque rationem semper & ubi-
que habuerunt, & juxta illud cuncta opera
sua dirigebant, tam in privatis quam publi-
cis gerendis negotiis, uti testimonia perhi-
bent eruditione autoritateque summi viri,
dum exponunt quomodo in conventu suo pu-
blico tempora & horas observabant. Receptum

autem more judicis sui Presbyteris in hoc Senatu, tempore matutino atque antemeridiano adesse, utpote quo alacres erant & deliberationibus aptissimi, neque corpus gravabat saburra ventris quæ hominibus post cibi usum molestiam adferre solet; neque somnus, qui post meridiem vel invitos sæpe premit, & ineptos reddit sublimibus rebus efficiendis. Cessarunt autem (cum Sacrificia jugi matutina inceperint, quod ante solis ortum peragebatur) sub sacrificium vespertinum ejusdem diei, tempore horæ tertiæ pomeridianæ. Quale autem sacrificium illud vespertinum fuerit, hic data occasione enucleare animus est. Fuere sacrificia hæc illa, quæ Deus in nominis sui gloriam & sempiternam memoriam, præsidi Israelitarum Moschi, quando altare expiaretur, quotidie peragenda injunxit, cujus mentionem quoque facit *Exod. 29, v. 39. Num. 28, v. 34.* Quotidie duos mactari voluit agnos, unius mactatio solis antevertere debuit ortum; alterius vero, tempore pomeridiano imminebat, inter duas vespertas illas, quarum prior initium suum habuit ab exacta hora post meridiem tertia; altera vero se ad horam quintam

postmeridianam extendebat, quibus ita præmissis, rursus pergimus. Permanserunt Presbyteri in conventu hocce, horis inter ambas hasce prædictas mactationes, incipientes nimirum ab ortu solis, sessionemque extendentes ad initium mactationis secundæ, quæ eodem die hora tertia peragebatur. Moscis autem hac in re secuti sunt exemplum, qui in habendis judiciis suis & rerum arduarum decisionibus, hoc notatu dignum observavit, uti *Exod: 18. v. 13, 14.* legitur. Quantam autem curam, constantiam, diligentiamq; in commissis muneris partibus obeundis adhibuerant, plenè & sufficienter nobis scripta Doctorum commonstrant, docentque nos illi, nec diebus Sabbathi festisque eos interquiescisse, quo minus communi consulere bono. Non in Liskath Hagazith, seu conclavi illo saxeo, sed בחיל ad ante muraletempli circa montis introitum constitutum confidebant. Non tum judicia capitalia exercuerunt, siquidem dies illi fuere festi: Verum legales resolverunt quæstiones, quæ à Presbyteris minoris Persbyterii propositæ fuerint, idque ideo quod decisionem justam probatamque dare haud potuerant, sed talem exhibuerint,

buerint, quæ observationem, censuram, imò
limam meruerat. His itaque commodissi-
mum arbitrabantur diebus hujusmodi expe-
dire negotia, sententiasque ferre, quo velut
aliud agendo ista perficerent. Existimarunt
quidam illos hisce occupationibus Sabbathum
violasse Domini, quod quomodo factum sit
submittimus judiciis illorum, qui hæc expo-
nere debent.

*Presbyteris quondam quod tempus & hora diei
Sint data, jam tenui diximus bicce modo.*

*Post data quas habeat referam sententia vires,
Ordoq; quid valeat Lector amande dicam.*

Eliq. 7.

Auctoritas necessarium in judiciis requisi-
tum omni omnino ævo á sapientibus & doctis
ipsis, & legibus, & regnis est asserta; quæ et-
iam hæctenus honestatis & ordinis genitrix
exitit in societatibus, & timorem hominum
semper incussit pectoribus, si solummodo
quid speciminis in coërcendis malignis, in pu-
blicum sit editum. Haud postrema sane
fuit auctoritas potentiaque Synedris in
Presbyterio illo magno, Æquabant illi hæc
ipsa Reges, eratque potestas ipsorum, re-
spectu legum, humanarum non restricta;

Divinarum vero limitata. Potentia namque eorum late se extendebat, ut licitum eis fuerit 1. totam pertransire Judæam, conventus populi lustrandi gratia, & si quid perverse, nec ad normam legis, rectæque rationis factitatum deprehenderent, admonitionibus hoc malo mederi ne imposteriū aliquis delinqueret tum etiam urgente necessitate supplicio capitis facinorosi puniebantur. Unde ab his quoque creabantur Magistratus, qui populum regerent, simulque jus administrarent. 2. Præter hoc quod lex a cujuslibet provinciæ Præsidi- bus pronunciaretur, ipsi quoque Presbyteri novas traditiones legisque condebant, existimantes in plebis memoria aliquo modo illas hæsuras, si Magistratus quibus ipsarum conservatio commissa erat, eas oblivioni tradiderint. Gravis etiam eos mansit pæna, qui injuncti officii partes segniter peragebant; Et enim horum dominio quoque parebant alii officarii instar cæterorū subditorum. Hoc autem discrimen fuit quod vicem absentium Presbyterorum sustinerent, litemque si quando contingebat inter eos oboriri, eis dirimendam propinarent, quando magni momenti fuit; alias ipsi in levibus dijudicandis ad

ad normam legis judicabant. 3, Si aliquando contigit tribus, quosdam Pontifices, aliosque clari generis homines, graviter delinquere, judicia ab his Senioribus rulerunt. 4. Cum Reges tristia subiere fata, alii per hos in locum demortuorum eligebantur, qui & populo placebant, suoque judicio digni censebantur, qui tali fungerentur munere. 5. Cum bellum inter finitimas provincias oriretur pacis iterum quærebant vias & conditiones, & si nervi in bello defuerant, horum erat officium, ut compararent à vulgo impositione tributorum, quæ justa & moderata judicabant ipsique portare valebant. Ipsorum quoque commissa curæ annua sicciorum penitentia. 6. Si uxor aliqua deficiens à marito suo, eum fefellisset, & cum alio concubuisset, ea res, si solummodo maritum zelotypiæ affectus invasisset, horum examini subiceretur, qui accurate illam perpendebant, examinante etiam Sacerdote talem mulierem per aquas amaras, juxta legem sacram, *Num. s. v. 12.* exhibitam. 7. Ea etiam potestas seu auctoritas his concessa erat, ut si id consultum viderent, urbem aliquam qua longitudinem vel latitudinem amplificare possent,

ita ut incolæ, ne verbo quidem, multo minus opere eis resistere ausi sint, quando mandato misso aliquid efficere jussi sunt. 8. Denique calculo .temporis à Julio Cæsare instituto, limum admovere, illis licitum fuit, clarumque in ordinem opus ipsum redigere. Quamvis enim ab Auctore, qui talibus exstitit adeo addictus, ut inter media prælia astrorum motibusque superis vacaverit ut narant historiographi, accurate sit formatus; tamen non omnibus aditus patebat ad intellectum tam arduarum rerum nisi, manu ductores haberint, quales hi 71. Presbyteri fuere. Interea cum huic Senatui commissa fuit causarum graviorum inquisitionis cura, tam religionem quam rempublicam attinens, veluti quæ erat de controversiis legalibus, & anno intercalari, de Presbytero refractario, & contumace; de Pseudoprophetis Apostatis excommunicandis; de uxore adulterii suspecta, de homine occiso in confinio reperto, de bello ultroneo, fœderibus, legatis vectigalibus, ædificiis publicis, magistratibus, inferioribus; ad illos hinc resultavit auctoritatis indicium potentiaque insignis. Imò ipse Herodes quidem, uti refert Dieter: in antiq. Biblicis dum Galileæ,

præ-

præfectus, de tyrannide accusatus atque Senatui huic resistere conatus, vix capitis periculum evasit, testimonium etiam Jos. in antiq: *Cap. XXI*; perhibente. Consulatur ad hæc etiam Seldenus, qui prolixè satis de illis quæ jurisdictioni Synedrii Magni subjecta fuerunt tractat toto *Lib, III* de Presbyteriis. Nec hoc exiguum auctoritatis indicium fuit cum in medio Presbyterii Magni, tecto, sceptrum pependit, quod sane haud solum loci illustrandi gratia ibi habebatur, *Gen, 49. v. 10* Verum etiam Majestatis signandæ causa, quæ dein Augusti temporibus multo arctior fiebat, & ita restringebatur, ne Senatus hicce Presbyterii, in provinciis imperii Romani quemquam mortis supplicio afficere posset, nisi consensu Romani præsidis in quæ jam tempore trans illa lata reliqua fuit judiciaria potestas, & hoc est quod Talmudici de Synedrio & Sabbatho ajunt, *judicia animarum*, hoc est capitalia, *ablata fuisse à Senatu 21. virorum, XL. annis ante excidium Solymorum*, ad confessionem ipsorum etiam Judæorum. *Job. 18. v. 31.* Dicendum ἡμῶν ἔκ ἐξουσιᾶς ἀποκτείναι ἔδεναι quos scil. Presbyteros Joh. Ligtf. per meram oscitantiam stolidam lenitate jus perdidisse gladi

dii firmis ostendit rationibus. Quin & hoc statuit, haudquaquam per Romanos extirctam seu ablatam esse potentiam Synedrii, in capitalibus Judiciis; postquam enim res summa ad Romanos pervenit, condemnatio relicta fuit, animadversio vero erepta, procuratorique summo permessa, ut in Christi eveniebat sententia, ubi formula ista utebantur Judæi בן מות 2. Sam: 12. v. 5. ἐνοχος θανάτου ἐστὶν reus est mortis Matth. 26. v. 66. Quia Ebræi iudices judicia capitalia efferebant inter suos. Postquam autem Judæam confiscavit Augustus, judicia cessarunt quoque capitalia, quibus in nihilum redactis, formula quoque à Presbyteris usurpata haud valuit amplius. Quamvis priscam tamen retinuerint damnationis formulam quæ eandem non obtinebat vim. Cum enim pronunciatum de aliquo fuerit, hunc vel illum inter Judæos morte dignum existisse, Sacer & inviolabilis habebatur, nihilque illiciti in eum statuendum unquam fuit, annotante Grotio & Jeremia Cap. 26. v. 11. משפט מות לאיש crimen mortis est in viro; in vers. vero 16. אמת לאיש הזה משפט מות aliter innuitur מות משפט הזה nullum est in viro hoc crimen capitale.

*Sic tua confessus patuit jam magna potestas,
 Turba suo imperio subdita quæq; fuit,
 Postulat hic ordo brevibus describere verbis,
 Quam longo hæc Solymæ tempore jura dabāt*

Eliq. 8.

Posito principio ponitur etiam finis, quod de Presbyterio etiam Magni nominis viri perhibent. Tyrannus atrox Herodes regni Gubernator cum in sua perseveraret tyrannide, cunctos vita privare mandavit Syne-dros, etiam Hyrcanorum, excepto uno cui nomen fuit Samea, ut eo facilius factiosos in defunctorum surrogare posset locum quod & jam effectui datum. Deinde humilis conditionis homines malevolos, sibi que in malis & pravis perpetrandis facinoribus faventes, tanti nominis officio admovit. Sed ubi ita summa imis misceri cœperunt, & avaris sordidis & perversis hominibus conferrebantur dignitates & egregia munia; non potuit diutius cohærere societas, aut legibus auctoritas constare. Etenim cum Titus Vespasianus Solymas per Patrem suum Flavium circa annum Christi 70. cum ingenti exercitu missus est, die 24. Aprilis ipso Paschatis festo initium fecit

it obsidionis, quæ ad septimum septembris
 duravit, quo ipso die Metropolis hæc sum-
 mæ dignitatis in flammam est coniecta, plebis
 potior numerus ferro necatus, plurimi capti-
 vi abducti, thesaurus e templo abreptus, &
 Titi jussu Romam translatus, inque templum
 depositus. His ita peractis & diruto templo,
 presbyterium quoque Magnum solo æqua-
 tum, atque Presbyteri qui in Peremptorum
 substituti fuere locum, in obsidione hæc die
 vitæ suæ clausurunt. Duravit a. res hæc Ju-
 daica à vastatione urbis prima ad secundam,
 atque dein nullibi in Judæa tales reperire li-
 cuit conventus, præter eos qui post excidium
 urbis in Palæstina vel Canaan quæ terra sancta
 appellatur excitati fuere, quamquam potiori
 jure simulacra judiciorum, quam ipsa judicia
 fuere. Nullus namque pectora judicum in
 eis habuit timor, nullus eis erat præses uti
 Doctorum monumenta cōmemorant. Hæc de
 Presbyterio Magno ab ingenio tenui pro-
 fecta delineavimus, ita ut primaria ejus requi-
 sita ab initio ad finem exposuerim, cujusque
 auctoritate institutum fuit & finitum. Jam
 autem brevius attingam confessus minores
 viginti-trium-virales, contemplando ea, quæ
 ma.

maxime notatu digna censeret dextèritas celeberrimorum virorum, facturus illud eo modo quo per imbecilles vires ingenii licet.

*Quo cœpit ceciditq; suo perspeximus ævo
Obliquis oculis, dicta cathedra modo;
Ordine subjiciam fuerit quæ forma minorum
Judiciorum quæ facta fuere duo.*

CAPUT III.

Cum jam breviter quoad ductum aucto-
rum ingeniique modulum, Presbyteri-
um summum Judæorum ejusque mem-
bra quæ respiciunt, leviter tetigerim; jam ordo
monet ad Synedria minora ibidem habita
descendamus, & quidem ut primo de viginti-
trium, virali confessu Solymis instituto, agamus
de quo adeo ope supremi numinis pauca
proferre animus est. Fuit Presbyterium hoc
ce majus eminentia dignitateque percelebre,
cui Senatores adsidebant 23. causas discernen-
tes graviores, exceptis arduis quæ ad conven-
tum summum deferebantur. Hi rem pro-
positam dijudicandam susceperunt, senten-
tiamq; quâ laturi erant; ad normam rectæ ra-
tionis legisque exigebant, quo modo re pen-
sitata, propinabant principi seu patri Presby-
terii

erii rem exacti9 evolvendā, qui prout æquum
 censebat, rei dissolvebat nodos, eam quoad
 singula paulo accuratius, partim ob auctori-
 tatem, partim etiam ob doctriux gloriā per-
 pendendo, absenteq; ipso נשיא, sententiam
 promulgandam tulit. In præsentia vero præ-
 sidis, ejus commisit arbitrio. In conspectu
 horum Persbyterorum triplex præcipuorum
 discipulorum constitutus fuit ordo ceu di-
 gnitatis Persbyterialis candidatorum nume-
 rus, ex viginti tribus constans, qui ad pedes
 sedebant Persbyterorum, ut eo melius ipso u-
 su jus addiscerent. Hi dum necessitas exige-
 bat, in exspirantium, quandoque etiam gran-
 dis ætatis hominum substituebantur locum.
 Confessus autem horum tam Presbyterorum
 quam discipulorum, semicirculi repræsenta-
 bat formam, quo splendidior esset sua facies,
 Qua Præsidem & Senatores, tum causas, ex-
 ceptis judiciis difficilioribus & singularibus,
 hoc ipsum consistorium illud majus in-
 omnibus imitabatur; Locus autem con-
 fessus hujus habebatur Hierosolymis, etiam
 ad portam montis templi, ubi temporibus
 sibi commodis, judicia ferebant. Fuit etiam
 ad huc in urbe Solymorum alius etiam con-
 situ-

stitus viginti trium viratus ejusdem cum præcedenti potentia dignitatis, cujus situs erat ad portam atrii. Porro præter hæc consilia Solymis instituta, in aliis etiam Palæstinæ urbibus, & intra terram sanctam contentis, constitutus fuit conventus viginti trium virorum, qui de capite fortunisque civium incolarumque dispiciebant & judicabant. Notatu vero hoc dignum censendum erit, auctoritate Seldeni aliorumque, non in cunctis Palæstinæ urbibus constitutum fuisse hujusmodi Senatus ordinem, verum juxta doctrinam Talmudicam, sed istæ solum modò civitates, ubi patres familias ultra centum viginti & porro excreverant, dignæ censebantur hujusmodi Senatu; Oppido autem quod paucioribus constabat patribus hæc dignitas non est concessa. Hodie autem ad huc lite contendunt summi virorum quibus nixi sint fundamentis Judæi, cum numerum horum 23. virorum tantum fecerint. Sed huic constitutioni subjecit fulcrum ex, *Num. 11. v. 25.* Et judicabant cœtus, eripientque cœtus, cum itaque dico judicare, & cœtum eripere, habeo viginti, cœtum autem continere 10 ex eo adstruere conati sunt, quod exploratores terræ sanctæ Canaan fuere decem numero, uti *Num. 14. v. 27.* Quousque cœtui huic Malitiose, &c. quo absurdo simili, probant ternos judices esse apponendos. Plurimum autem versabantur hi Presbyteri circa judicium capitalia, quæ quadruplicis apud Judæos ordinarie generis fuere; nec exponere ea nostrum est officium. Fuere etiam aliæ causæ infinitæ huic cognitioni submissæ utpote de nefanda hominis &

bestiæ commixtione, de bove lapidando, de lupo, vipera, leone & urso morte mulctandis. Quibus haud diffitemur longè imparem tamen potentiam fuisse. licuit enim Presbyteris Magni conventus iudicium de magni momenti rebus promulgare, his autem de inferioribus. Dabatur etiam 1. Discrimen in numero, quod in Magno fuere 71. in minore vero 23 membra 2. Dabatur processus seu provocatio à 2. ad primum, non vero vice versa, & quæ sunt alia quæ angustia temporis & prolixitas rerum enumerare heic vetant, quare duabus aut tribus lineis, Presbyterii minoris tangam constitutionem, O utinam omine fausto!

*Sic quæ pollicita est finivit protinus illa,
Fistula Meonio murmure rauca carens,
Proposuit leviter legis, sanctiq; senatus
Facta Palestinis. Quæ placuere viris
Decretum inferius, præsis Soractis Apollo,
Inspiciam paucis, tædiana nulla ferens.*

C A P U T I V,

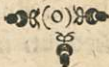
UT tandem finem huic Materiæ inponamus, jam ad promissum breviter exponemus ea, quæ ad Prebyterium minus alterum spectant. Instituebatur consessus hujus Presbyterii triumviralis in pagis & oppidis, ubi 120. civium defuit numerus, sicuti Seldenus loquitur: *in urbe cui deest incolarum 120. numerus constituebant tres Judices*, quoniam domus iudicii nulla paucioribus constitit quam tribus, ut scilicet esset numerus, impar quoties inter collegas dis-
tensus

sensus oriretur. Habebantur quædam Syndria in idoneis pagorum locis, quædam etiam urbibus ubi digne viginti trium viralis confessus Senatus non videbatur habere locum. Tres itaque necessario requirebantur iudices, laudatior autem honestiorque tunc habebatur actus, ubi plures peritorum adfuerunt hominum, qui testes inspectoresque ventilandarum rerum essent. Et cum rerum copia id sic exigebat; alicui horum injungebatur, quo res eo citius plana fieret, suam proferre sententiam; ita tamen ne quidquam horum iudicio terminaretur. Ut enim viginti trium virorum jurisdictioni tradita fuit potestas versari circa capitalia criminaliaque omnia, suppliciorum iudicia, civilia seu pecuniaria, exceptis singularibus, quæ ad jurisdictionem Presbyterii magni pertinebant; Ita trium virorum jurisdictioni suberant causæ leviculæ utpote 1. Causæ civiles quotquot capitales non erant. 2. Populo imponebant vectigalia quæ in regni vergerent commodum. 3. Furta examinabant, transgressoresque debitis transgressionis pœnis coercebant, 4. De rapinis iudicia ferebant, 5. De cujusque generis illatis damnis tulerunt sententiam, & quibuscunque levis momenti rebus dirimendis erant intenti. Quare autem tres semper ordinarii adessent, sequens ostendit ratio: si enim duorum alter, quemquam pronunciabat reum alter innocentem, requirebatur tertius, qui unius sententiam augetet, lancemque deprimeret ut accurate notat in Lex: suo Talmud: Buxtorf: sedebant autem in conventu hoc publico, uti in Presbyterio Magno,

incipientes à precibus matutinis, & ordinarie ad finē horæ sextæ quæ nostro meridiei respondebat, seu horæ duodecimæ, quod tempus olim prandii sapientibus erat. Aliquando pro rerum gravitate diutius justo sedebant, aliquando breviori spatio publica curabant negotia. Verbi gratia in causis pecuniariis, eo ipso die quo reum quemquam asseverarunt, etiam absolvebāt alios, in capitalibus autem non ita: absolutoriam quidem promulgabant sententiam, postridie vero, in lucem condemnatoria emissa. Nemo namq; ritè, primo actæ causæ die, capitis in judicio condemnari poterat; Plura hac de re memorat Seldenus, & reliqui antiquitatum scriptores; qui consuli possunt, quorum enumerare omnium judicia, nec angustia patitur temporis, nec nostri est instituti cum nec e re esse videatur, cum non opus exactum meditemur;

Sed Tyrocinium tantum in literaria veritatione deponamus. Quæ desiderantur ab ex ingenii quæsitis prævia industria haberi possunt.

*Sic me Castalides fecerunt carpere recto
 Portum quæsitum tramite, quo studui.
 Hymnos cur referam gratos tibi dulcis Jesu,
 Mentem quod facilis rexeris atque manum.
 O Pater æternum tibi sit & gloria Nato!
 Spiritui semper gloria sitque sacro!*

Σοὶ ἐπὶ κλησὶς ἔγεντο λήν ἐδανὴ Προκοποῖς,
 Ἐκ προκοπῆς κατέχεις τὴν Σεπέωνυμίαν.
 Ἄυτη ἐπιπρατίως ἐπεμαίετό Σε σκοπιάζειν,
 Πῶς ποιῆς προκοπὰς γράμμασιν εἰν ἔπας.
 Ἄς δηλοῖς ἀναφανδὸν νῦν ταύτη διαλέξει,
 Ἀντικρίσει τε σοφῇ ἐκ καθεδρας Φανεραῖς.
 Τέτρα ἐπωνύμια ἰδαλίμια ἔννοια ἀληθῆς,
 Σε προτέρωσι κέλη ταῖς διδαχαῖς προσέχειν.
 Ὅτι ἐξ οἷος ᾤδαμυθεῖσθαι λυγρὸν ἔικον,
 Ὡς τε τὸν σῆθος γήθηα πολλὰ λάβη.
 Οὕτω συμβῆναι κραδία πάνυ εὐχεταὶ ἀγνῆ,
 Κἂν δυνάμει γραφικῇ ἀγριομόρφῃ ἄδην.

ERICUS CASTELIUS Ab

Οταν διὰ τῆς σε ἐπιστολῆς ἐμήνυσάς, Σε μετὰ
 μικρὸν διαλέξεσθαι περὶ θέματος φιλο-
 λογικῆ, ἃ τίτλον πρώτη ταύτης τῆς συζη-
 τήσεως σελὶς ἐμφανῶς γνωρίζει, ᾤδαμυτικά χα-
 ρὰ μεγάλη τὴν με καρδίαν κατέλαβε, ὅτι ἐπε-
 χείρησας τεῖσθον τὸ ἔργον, ᾧ τὰς σε ἀπικνται
 Φαιδρύνεις, ὃ ὁ Θεὸς ἐξ ὑψίστου εὐλογεῖται. Εἰ ἐ-
 τῶ παρόντι τοσῶτον τὸ κάρμα ἐν τοῖς τῶν σῶν σῆ-
 θεσιν ἐφυ; ὄντως διπλάσιον αὐξήσει, εἰ ἀνδρικῶ.
 Σεαυτὸν ἐν ταύτη τῇ ἀσχολίᾳ ἔχεις. Τῆτο ὅπω-
 γείνηται, εὐλογίαν καρδιόθεν ᾤδαμυκαλῶ. Τάυ-
 την ἐξ ἔρανθ καὶ ἐτέροις τοῖς σε ἐπιτηδεύμασ
 δαψιλῶς ὁ παντοδυνασίας δότω.

Ὡς κασιγνήτῳ αὐτῆ Φιλτάτῳ